

OBRAZ MUZUŁMANÓW, MUZUŁMANEK I ISLAMU W POLSKICH MEDIACH

Raport podsumowujący
analizy przekazów medialnych
za październik 2023

Dofinansowane przez
Unię Europejską

OBRAZ MUZUŁMANÓW, MUZUŁMANEK I ISLAMU W POLSKICH MEDIACH

Raport podsumowujący analizy przekazów medialnych
za październik 2023

AUTOR: **Anita Kwiatkowska**

REDAKCJA: **Filip A. Gołębiewski**

WSPÓŁRACA: **Adriana Szaposznikow, Anna Klocek, Agnieszka Ptasik, Piotr Rączkowiak,
Karolina Sieradzan**

OPRACOWANIE GRAFICZNE I ŁAMANIE KOMPUTEROWE: **Ewa Górską, Andżelika Sochacka**

AUTOR ZDJĘCIA NA OKŁADCE: **Ravish Maqsood from Pexels**

© **Filip Gołębiewski, Anita Kwiatkowska, 2023**

© **Instytut Dyskursu i Dialogu, 2023**

ISBN 978-83-67941-17-4

Publikacja wydana jedynie w wersji cyfrowej do pobrania w PDF

Publikacja udostępniona jest na licencji

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 4.0 (CC BY-NC-ND)

Raport powstał w ramach projektu „**Let’s Empower, Participate and Teach each other to Hype Empathy: Challenging discourse about Islam and Muslims in Poland**”, realizowanego w ramach Citizens, Equality, Rights and Values Programme (CERV).

Projekt finansowany przez Unię Europejską. Wyrażone poglądy i opinie należą wyłącznie do autora(ów) i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy i opinie Unii Europejskiej lub Komisji Europejskiej. Ani Unia Europejska, ani Komisja nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

Praca naukowa opublikowana w ramach projektu międzynarodowego współfinansowanego ze środków programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pn. „PMW” w latach 2022-2023; umowa nr 5245/GRANT KE/2022/2

**Dofinansowane przez
Unię Europejską**

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	4
Zbadane materiały i informacje	5
Tematyka badanych materiałów	9
Islam w negatywnych przedstawieniach graficznych.....	15
Islam w negatywnych słownych określeniach.....	18
Negatywne nastawienie odbiorcy względem islamu	22
Zmiana nastawienia odbiorcy.....	34
Dobre praktyki.....	37
Spis, tabel, wykresów.....	38

WPROWADZENIE

Celem prowadzonego monitoringu mediów było zbadanie dyskursu medialnego na temat islamu, muzułmanów i muzułmanek w Polsce wraz z wychwyceniem przejawów islamofobii.

Do selekcji materiału badawczego zastosowano celowy dobór próby: materiały pochodziły z polskich portali informacyjnych, dotyczyły ww. tematyki, a opublikowano je między 1 a 31 października 2023 roku. Badanie prowadzone było metodą analizy zawartości, narracji oraz analizą dyskursu.

Opisywane kategorie badawcze związane były przede wszystkim z:

- opisem podstawowych parametrów tekstu (m.in. data, miejsce publikacji artykułu),
- ogólną tematyką tekstu (wyodrębnienie tematyki głównej i tematów pobocznych),
- opisem graficznych elementów materiału obraźliwych, krzywdzących lub upraszczających przedstawienie islamu, muzułmanów, muzułmanek, osób pochodzenia arabskiego,
- opisem słownych elementów materiału obraźliwych, krzywdzących lub upraszczających przedstawienie islamu, muzułmanów, muzułmanek, osób pochodzenia arabskiego,
- opisem słownych elementów materiału, które mogą negatywnie nastawiać odbiorcę względem badanej grupy,
- opisem dobrych praktyk względem przedstawienia islamu, muzułmanów, muzułmanek, osób pochodzenia arabskiego.

ZBADANE MATERIAŁY - INFORMACJE

Badanie obrazu muzułmanek, muzułmanów i islamu w polskich mediach w październiku 2023 roku oparto o 45 materiały pochodzące z portali internetowych. Zasięg badania objął 24 różnorodnych polskich portali informacyjnych.

Najwięcej analizowanych materiałów pochodziło z polskieradio24.pl – 9 materiałów. W bazie badania znalazło się również 4 materiały z tvp.info, 3 materiały z onet.pl, wnp.pl, wpolityce.pl oraz po 2 materiały z: dw.com, gazetaprawna.pl, pch24.pl, wgospodarce.pl. Po jednym materiale znalazły się artykuły z: belsat.eu, cyfrowa.rp.pl, dorzeczy.pl, dziennikberlinski.pl, euractiv.pl, gosc.pl, kresy.pl, magnapolonia.org, money.pl, naekranie.pl, naszdzienik.pl, niezalezna.pl, rmf24.pl, tokfm.pl, wszystkoconajwazniejsze.pl.

Tytuł medialny	Data publikacji materiału	Link do analizowanego materiału
magnapolonia.org	02.10.2023	https://www.magnapolonia.org/szwecja-wprowadzi-wojsko-na-ulice-powodem-rewolty-nachodzcow/
gazetaprawna.pl	05.10.2023	https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/kraj/artykuly/9315080,politycy-pis-tylko-referendum-moze-zatrzymac-pakt-migracyjny.html
wnp.pl	07.10.2023	https://www.wnp.pl/rynki-zagraniczne/islamski-dzihad-poinformowal-o-wzieciu-izraelskich-zolnierzy-w-charakterze-zakladnikow,760322.html
wpolityce.pl	08.10.2023	https://wpolityce.pl/polityka/665804-wojna-w-izraelu-dotknie-i-ue-widac-to-juz-w-manifestacjach
tokfm.pl	09.10.2023	https://www.tokfm.pl/Tokfm/7,103086,30277513,hamas-hezbollah-i-inni-kim-sa-atakujacy-izrael.html
cyfrowa.rp.pl	10.10.2023	https://cyfrowa.rp.pl/it/art39245801-islamskie-i-rosyjskie-grupy-hakerow-uderzily-w-izrael-blokady-stron-i-swastyki

**ZBADANE
MATERIAŁY**

gosc.pl	10.10.2023	https://www.gosc.pl/doc/8525146.Nigeria-Na-islamskiej-polnocy-ateizm-moze-byc-automatycznie
niezalezna.pl	10.10.2023	https://niezalezna.pl/swiat/terroryzm/niemcy-przez-lata-tolerowali-islamskich-radykalow-teraz-maja-problem/500255
polskieradio24.pl	10.10.2023	https://polskieradio24.pl/5/1223/artukul/3258280,nie-mieckie-landy-toleruja-islamskich-radykalow-szczegolnie-wyrozumialy-jest-hamburg
tvp.info	10.10.2023	https://www.tvp.info/73319606/milosnicy-hamasu-na-zachodzie-swietuja-mordy-w-izraelu-kogo-wyscieposprawdzali-do-europy
wnp.pl	10.10.2023	https://www.wnp.pl/rynki-zagraniczne/hispania-skazano-dwoch-islamskich-terrorystow-ktorzy-nielegalnie-dostali-sie-do-kraju,761621.html
tvp.info	12.10.2023	https://www.tvp.info/73381677/petar-petrovic-wikingowie-dali-sie-steroryzowac-imigrancskim-gangom-szwedzi-szukaja-ratunku-w-wojsku-i-inwigilacji
tvp.info	12.10.2023	https://www.tvp.info/73371655/konflikt-na-bliski-wschodzie-prof-grochmalski-dostrzegamy-symptomy-zjawiska-migracji
wpolityce.pl	12.10.2023	https://wpolityce.pl/swiat/666384-lider-hamasu-wywa-muzulmanow-do-globalnego-dzihadu-13x
money.pl	13.10.2023	https://www.money.pl/gospodarka/orban-uderzyl-piescia-w-stol-tylko-model-wegierski-dziala-efektywnie-6951673728711616a.html
polskieradio24.pl	13.10.2023	https://polskieradio24.pl/5/1223/artukul/3260764,atak-nozownika-w-liceum-w-arras-we-francji-macron-%C2%A0akt-barbarzynskiego-terroryzmu-islamistycznego
wszystkoconajwazniejsze.pl	13.10.2023	https://wszystkoconajwazniejsze.pl/pepites/radykalny-islam-musi-zostac-unieszkodliwiony-alain-finkelkraut/
dziennikberlinski.pl	14.10.2023	https://dziennikberlinski.pl/index.php/Aktualnosci-2/skad-ta-nienawisc-do-izraela.html
polskieradio24.pl	14.10.2023	https://polskieradio24.pl/5/3/artukul/3261065,francuskie-media-trzeba-polozyc-kres-niedopuszczalnej-polityce-migracyjnej
rmf24.pl	14.10.2023	https://www.rmf24.pl/fakty/swiat/news-francja-za-ostrzy-walke-z-islamskim-terroryzmem-etpcz-nam-nie,nld,7087462#crp_state=1
wpolityce.pl	14.10.2023	https://wpolityce.pl/swiat/666696-teczowe-flagi-w-cieni-polksiezyc
wgospodarce.pl	16.10.2023	https://wgospodarce.pl/informacje/134105-islamscy-migranci-zajmuja-lampeduse
polskieradio24.pl	16.10.2023	https://polskieradio24.pl/5/1223/artukul/3262209,francja-rzad-chce-wydalac-niebezpiecznych-cudzoziemcow-prawie-200-nazwisk-na-krotkiej-liscie-msw
dorzeczy.pl	17.10.2023	https://dorzeczy.pl/opinie/493335/czarnecki-wojna-na-bliskim-wschodzie-a-islamska-solidarnosc.html
onet.pl	17.10.2023	https://podroze.onet.pl/aktualnosci/zbierali-pieniadze-dla-panstwa-islamskiego-zostali-zatrzymani/m335dwy

**ZBADANE
MATERIAŁY**

polskieradio24.pl	17.10.2023	https://polskieradio24.pl/5/1223/artykul/3262425,hispania-atak-maczeta-w-centrum-miasta-agresor-krzyczal-allah-jest-wielki
wgospodarce.pl	17.10.2023	https://wgospodarce.pl/informacje/134155-bruksela-islamski-morderca-nadal-na-wolnosc
dw.com	18.10.2023	https://www.dw.com/pl/eksperci-ataki-w-belgii-i-francji-wp%C5%82yn%C4%85-na-podzia%C5%82y-w-europie/a-67134276
wnp.pl	18.10.2023	https://www.wnp.pl/rynki-zagraniczne/uganda-panstwo-islamskie-przyznalo-sie-do-zabicia-trzech-osob-w-tym-dwojga-cudzoziemcow,765490.html
naekranie.pl	19.10.2023	https://naekranie.pl/aktualnosci/hamas-izrael-tara-strong-wyrzucona-aktorka-glosowa-1697710886
pch24.pl	19.10.2023	https://pch24.pl/austriackie-szkoly-zdominowane-przez-muzulmanow-nauczyciele-nie-wiedza-co-robic/
dw.com	20.10.2023	https://www.dw.com/pl/multikulti-nie-pasuje-prasa-o-antysemickiej-przemocy-ze-strony-muzu%C5%82man%C3%B3w/a-67155259
tvp.info	20.10.2023	https://www.tvp.info/73559866/atak-w-arras-francja-zemmour-masowa-imigracja-sprawdza-wojne-i-dzihad
kresy.pl	22.10.2023	https://kresy.pl/wydarzenia/regiony/azja-centralna/kazachstan-zakazuje-islamskich-okryc-glowy-w-placowkach-edukacyjnych/#google_vignette
onet.pl	23.10.2023	https://podroze.onet.pl/ciekawe/eksplozja-wyniosla-w-powietrze-caly-czteropietrowy-budynek-historia/tzr4zm2
polskieradio24.pl	23.10.2023	https://polskieradio24.pl/5/1223/artykul/3266789,w-regionie-iledefrance-szkoly-zostana-wyposazone-w-przyciski-alarmowe-do-szybkiego-kontaktu-z-policja
polskieradio24.pl	23.10.2023	https://polskieradio24.pl/5/1223/artykul/3266714,nauczyciele-w-niemczech-czuja-sie-zagrozeni-w-niektorych-szkolach-sa-prawie-wylaczenie-muzulmanscy-uczniowie
euractiv.pl	24.10.2023	https://www.euractiv.pl/section/bezpieczenstwo-i-obrona/news/czeski-minister-nie-ma-dowodow-na-radykalizacje-muzulmanow-w-kraju/
polskieradio24.pl	24.10.2023	https://polskieradio24.pl/5/1223/artykul/3267642,niemcy-policja-aresztowala-mezczyzne-podejrzanego-o-przygotowywanie-ataku-na-proizraelska-demonstracje
belsat.eu	25.10.2023	https://belsat.eu/pl/news/25-10-2023-uzbekistan-walczy-z-islamska-radykalizacja-i-nakazuje-restauratorom-sprzedawanie-alkoholu/
gazetaprawna.pl	27.10.2023	https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/swiat/artykuly/9333352,6-tys-francuskich-klubow-sportowych-do-kontroli-chodzi-o-islamski-ra.html
onet.pl	27.10.2023	https://wiadomosci.onet.pl/swiat/islamski-dzihad-wystrzelil-rakiety-celem-miasta-na-poludniu-izraela/5qsmdqv?utm_source=www.pearlTrees.com_viasg_wiadomosci&utm_medium=referral&utm_campaign=leo_automatic&srcc=undefined&utm_v=2
naszdzienik.pl	28.10.2023	https://naszdzienik.pl/swiat/286228,niemcy-islam-sie-rozwija.html

ZBADANE MATERIAŁY

polskieradio24.pl	29.10.2023	https://polskieradio24.pl/5/1223/arttykul/3270546,holandia-musulmanie-praktycznie-nie-mowia-krytycznie-o-terrorze-hamasu-to-symptom-nieudanej-integracji-w-europie
pch24.pl	30.10.2023	https://pch24.pl/islamski-radykalizm-w-francuskiej-szkole-mlodzi-musulmanie-atakuja-nauczycieli-i-rowiesnikow/
magnapolonia.org	02.10.2023	https://www.magnapolonia.org/szwecja-wprowadzi-wojsko-na-ulice-powodem-rewolta-nachodzcow/

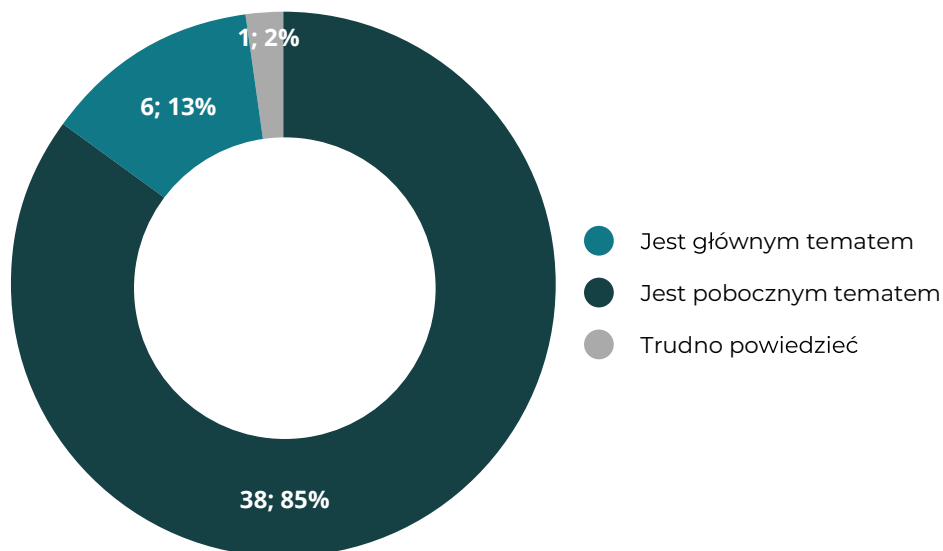
Tabela 1. Spis zbadanych materiałów w październiku 2023
źródło: opracowanie własne

TEMATYKA BADANYCH MATERIAŁÓW

ISLAM JAKO TEMAT MATERIAŁU MEDIALNEGO

Poddane analizie materiały medialne przebadano pod względem ogólnej tematyki artykułów. W 85 proc. zbadanych materiałów medialnych islam (oraz tematyka związana z muzułmanami, muzułmankami i/lub osobami pochodzenia arabskiego) był ich głównym tematem, co oznacza, że w większości dotyczył tej właśnie tematyki. Natomiast 13 proc. stanowiły przekazy, w których islam był tematem pobocznym, a więc pojawiał się przy okazji omawiania innych tematów.

Wykres 1. Islam jako temat materiału medialnego – rozkład badanych materiałów
źródło: opracowanie własne (N=45)

W jednym materiale z tego badanego miesiąca napotkano trudność w przypisaniu go do jednej z dwóch grup (zakwalifikowano go do „Trudno powiedzieć”). Materiał mówi o aktorce głosowej, Tara Strong, która została wyrzucona z obsady serialu Boxtown po tym jak wyraziła swoje zdanie w kwestii konfliktu Izraela i Hamasu ma portalu X.

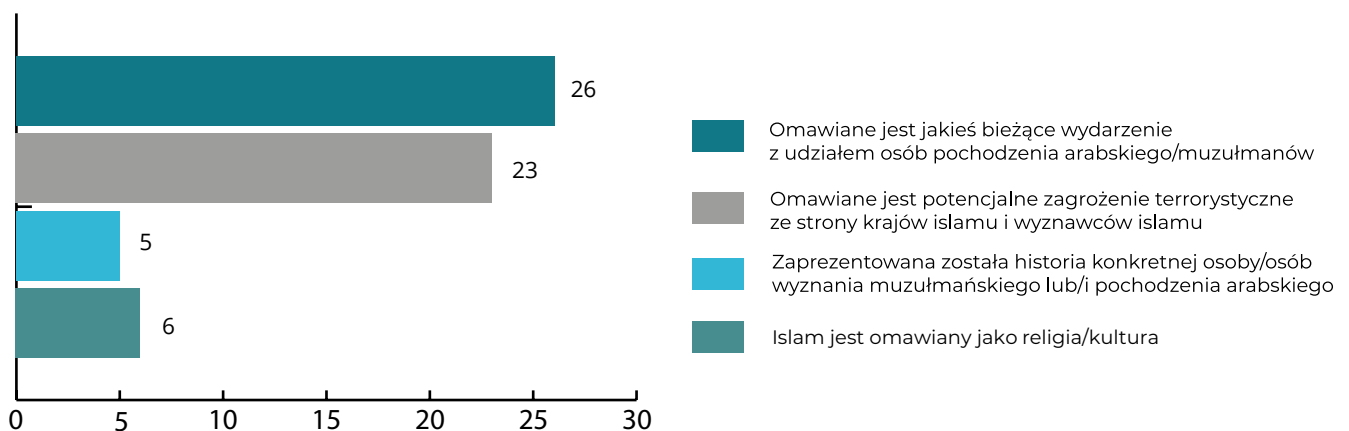
FORMA WYSTĘPOWANIA ISLAMU JAKO TEMATU MATERIAŁU MEDIALNEGO

Opisując formę występowania islamu jako tematu głównego badanego materiału, wyodrębniono cztery kategorie:

- „Zaprezentowana została historia konkretnej osoby/osób wyznania muzułmańskiego lub/i pochodzenia arabskiego”;
- „Islam jest omawiany jako religia/kultura”;
- „Omawiane jest potencjalne zagrożenie terrorystyczne ze strony krajów islamu i wyznawców islamu”;
- „Omawiane jest jakieś bieżące wydarzenie z udziałem osób pochodzenia arabskiego/muzułmanów”.

Były to najczęstsze tematy, które ujawniały główne tendencje opisywania islamu i badanych grup przez media w Polsce. W razie wystąpienia innych, materiał kodowano w dodatkowej kategorii – „Inna forma (wpisz jaka)” – gdzie pojawiała się możliwość samodzielnego wpisania formy.

W ten sposób 38 materiałów, których główny temat związany był z islamem i/lub społecznością arabską przyporządkowano 60 razy (materiały mogły zawierać więcej niż jedną formę) do czterech kategorii, co oznacza, że część zbadanych materiałów dotyczyła dwóch czy trzech różnych tematów jednocześnie.

Wykres 2. Forma występowania islamu jako tematu materiału medialnego – rozkład badanych materiałów

źródło: opracowanie własne

Większość zbadanych artykułów omawiało jakieś bieżące wydarzenie z udziałem osób pochodzenia arabskiego i/lub muzułmanów (26 materiałów). Poruszano także wątki z pozostałych kategorii: Islam w kontekście religii/kultury (6 materiałów), Zaprezentowanie historii konkretnej osoby/osób wyznania muzułmańskiego lub/i pochodzenia arabskiego (5 materiałów) czy Omawianie potencjalnego zagrożenia terrorystycznego ze strony krajów islamu i wyznawców islamu (23 materiałów).

Wiele z tych materiałów dotyczyło omówienia potencjalnego zagrożenia terrorystycznego ze strony krajów islamu i wyznawców islamu, w badanym miesiącu były to głównie dwa tematy:

- problem Niemiec w radzeniu sobie i tolerancją wobec islamskich radykałów w artykułach: *Niemieckie landy tolerują islamskich radykałów. Szczególnie wyrozumiały jest Hamburg* (polskieradio24.pl, 10.10.2023), *Niemcy przez lata tolerowali islamskich radykałów. Teraz mają problem* (niezalezna.pl, 10.10.2023), *Nauczyciele w Niemczech czują się zagrożeni. „W niektórych szkołach są prawie wyłącznie muzułmańscy uczniowie”* (polskieradio24.pl, 23.10.2023);
- polityka wobec muzułmanów i muzułmanek oraz nastrojach społecznych we Francji w artykułach: *Francuskie media: trzeba położyć kres niedopuszczalnej polityce migracyjnej* (polskieradio24.pl, 14.10.2023), *Francja zaostrzy walkę z islamskim terroryzmem. „ETPCz nam nie przeszkodzi”* (rmf24.pl, 14.10.2023), *Francja: rząd chce wydalać niebezpiecznych cudzoziemców. Prawie 200 nazwisk na krótkiej liście MSW* (polskieradio24.pl, 16.10.2023), *Islamski radykalizm w francuskiej szkole. Młodzi muzułmanie atakują nauczycieli i rówieśników* (pch24.pl, 30.10.2023).

W kontekście bieżących wydarzeń z udziałem osób pochodzenia arabskiego i/lub muzułmańskiego badane materiały dotyczyły różnorodnych wydarzeń zagranicznych, m.in.:

- *Atak nożownika w liceum w Arras we Francji. Macron: akt barbarzyńskiego terroryzmu islamistycznego* (polskieradio24.pl, 13.10.2023);
- *Islamscy migranci zajmują Lampedusę!* (wgospodarce.pl, 16.10.2023);
- *Wojna na Bliskim Wschodzie a islamska solidarność* (dorzeczy.pl, 17.10.2023);
- *Uganda: Państwo Islamskie przyznało się do zabicia trzech osób, w tym dwojga*

TEMATYKA BADANYCH MATERIAŁÓW

cudzoziemców (wnp.pl, 18.10.2023);

• *Holandia: muzułmanie praktycznie nie mówią krytycznie o terrorze Hamasu. „To symptom nieudanej integracji w Europie”* (polskieradio24.pl, 29.10.2023).

W kontekście religijno-kulturowym pojawiły się m.in. materiały o tytułach:

• *Nigeria: Na islamskiej północy ateizm może być „automatycznie wyrokiem śmierci”* (gosc.pl, 10.10.2023);

• *Tęczowe flagi w cieniu półksiężyca, czyli zadziwiająca słabość środowisk LGBTQ+ do islamu. „Sprzedadzą nam sznur, ma którym ich powiesimy...”* (wpolityce.pl, 14.10.2023);

• *Kazachstan zakazuje islamskich okryć głowy w placówkach edukacyjnych* (kresy.pl, 22.10.2023);

• *Uzbekistan walczy z islamską radykalizacją i nakazuje restauratorom sprzedawanie alkoholu* (belsat.pl, 25.10.2023).

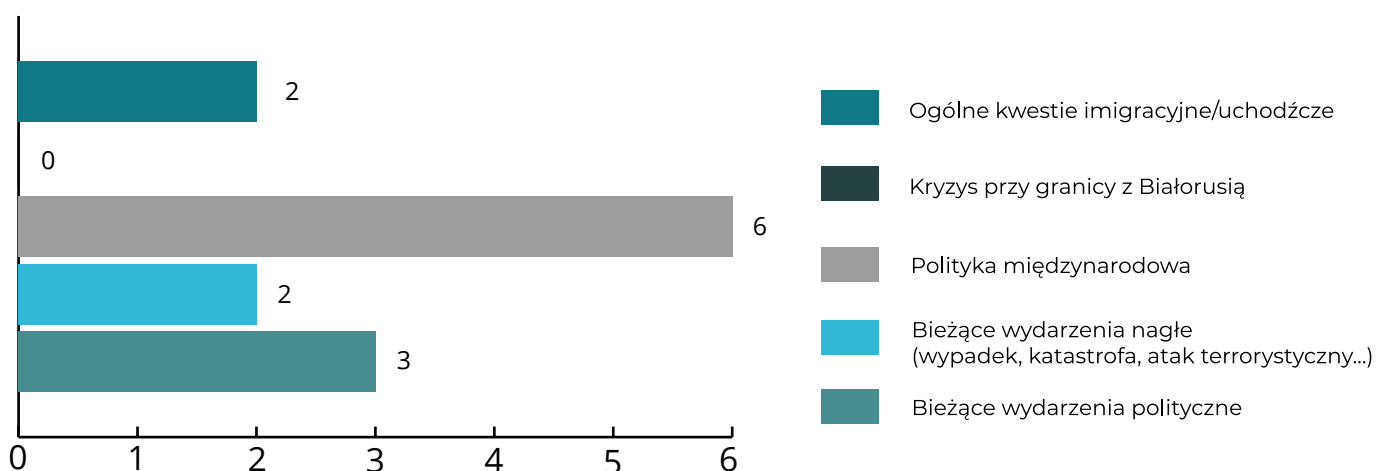
INNY GŁÓWNY TEMAT ANALIZOWANEGO MATERIAŁU

Jeśli islam stanowił temat poboczny materiału, to określano kategorię tematu głównego spośród niżej wymienionych:

- Bieżące wydarzenia polityczne;
- Kryzys przy granicy z Białorusią;
- Bieżące wydarzenie nagłe (wypadek/tragedia/katastrofa/atak terrorystyczny, itp.);
- Historia/kultura;
- Religie;
- Polityka międzynarodowa;
- Ogólne kwestie imigracyjne/uchodźcze.

Były to najczęstsze grupy tematyczne, przy których opisywano islam, muzułmanów/-ki i osoby pochodzenia arabskiego. W razie wystąpienia innych, materiał kodowano w dodatkowej kategorii – „Inne tematy (wpisz jakie)” – gdzie pojawiała się możliwość samodzielnego określenia tematu.

W ten sposób 6 materiałów, których poboczny temat związany był z islamem i społecznością arabską przyporządkowano 13 razy (materiały mogły zawierać więcej niż jedną formę) do czterech unikatowych kategorii.

Bieżące wydarzenia polityczne i polityka międzynarodowa związane były z chęcią zatrzymania wsparcia dla muzułmańskich migrantów: *Orban uderzył pięścią w stół. „Tylko model węgierski działa efektywnie”* (money.pl, 13.10.2023) czy *Politycy PiS: Tylko referendum może zatrzymać pakt migracyjny* (gazetaprawna.pl, 5.10.2023).

Odnosnie tematów związanych z nagłymi wydarzeniami wystąpiły dwa takie materiały: *Islamskie i rosyjskie grupy hakerów uderzyły w Izrael. Blokady stron i swastyki*. (cyfrowa.rp.pl, 10.10.2023) oraz *W regionie Ile-de-France szkoły zostaną wyposażone w przyciski alarmowe do szybkiego kontaktu z policją* (polskieradio24.pl, 23.10.2023)

Artykuł *Eksplzja wyniosła w powietrze cały czteropiętrowy budynek* (podroze.onet.pl, 23.10.2023) przybliżał nieco historię islamskich terrorystów na przykładzie wybuchu w amerykańskiej kwaterze głównej sił pokojowych ONZ w Bejrucie z 1983 roku.

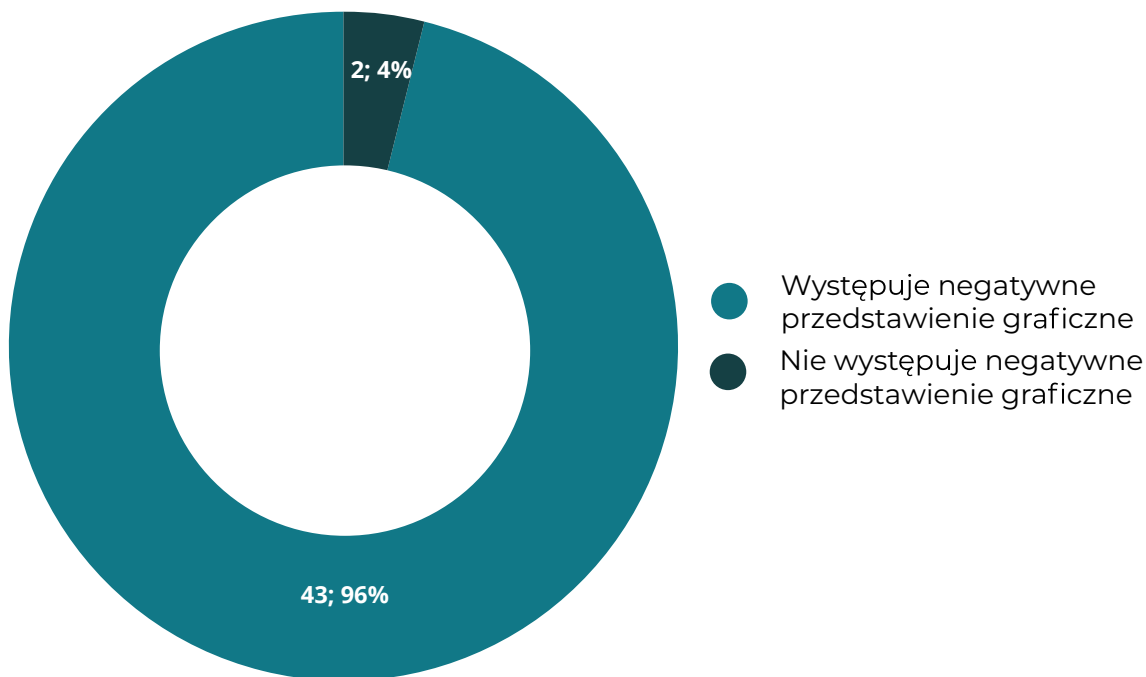
Z kolei *6 tys. Francuskich klubów sportowych do kontroli. Chodzi o islamski radykalizm* (gazetaprawna.pl, 27.10.2023) opowiadał o problemach jakie wynikały w sporcie poprzez podejrzenia rzucone na niektórych piłkarzy w związku z rozpoczęciem konfliktu w Strefie Gazy. Mowa tam o zachowaniu antysemitycznym, jak i podejrzeniu o współpracę z radykalnymi organizacjami islamistycznymi.

ISLAM W NEGATYWNYCH PRZEDSTAWIENIACH GRAFICZNYCH

Analizując „czy w materiale pojawiają się jakiegokolwiek obraźliwe, krzywdzące lub upraszczające przedstawienia graficzne islamu, muzułmanów czy osób pochodzenia arabskiego”, odpowiedź twierdząca wystąpiła w jednym materiale.

Pod uwagę brano zdjęcia, grafiki, rysunki, gif-y, filmiki i odwołania do nich w mediach społecznościowych, itp., którymi dany materiał został opatrzony. W przypadku wychwycenia takiej medialnej nieprawidłowości zbierano materiał wizualny, opisywano sytuację dlaczego było to obraźliwe, krzywdzące lub upraszczające, a także określano wobec kogo ją zastosowano.

Wykres 4. Islam w negatywnych przedstawieniach graficznych – rozkład badanych materiałów
źródło: opracowanie własne (N=45)

Negatywne przedstawienia wystąpiło w dwóch materiałach (4 proc.). Pierwszym z nich były *Szwecja wprowadzi wojsko na ulice. Powodem rewolta nachodźców* (magnapolonia.org, 02.10.2023), który zilustrowano zdjęciem nr 1.

Zdjęcie 1. Grafika z negatywnym przedstawieniem – przykład nr 1

źródło: <https://www.magnapolonia.org/szwecja-wprowadzi-wojsko-na-ulice-powodem-rewolta-nachodzcow/>

Zdjęcie przedstawia agresywnie krzyżących mężczyzn pochodzenia arabskiego na tle szwedzkiej flagi. Dwóch z nich ma na głowie przepaski (prawdopodobnie) w kolorze Hamsu. Brak podpisu pod zdjęciem, brak wskazania autora zdjęcia czy montażu grafiki. Grafika (w połączeniu z tytułem i treścią) sugeruje, że zdjęcie jest powiązane z zamieszkami w szwedzkim Malmo, a całość przekazu ma wzbudzić u odbiorcy niechęć i strach do islamu.

Kolejne zdjęcie (nr 2) pochodziło natomiast z artykułu *Konflikt na Bliskim Wschodzie. Prof. Grochmalski: Dostrzegamy symptomy zjawiska migracji* (tvp.info, 12.10.2023).

**ISLAM
W NEGATYWNYCH
PRZEDSTAWIENIACH GRAFICZNYCH**

Zdjęcie 2. Grafika z negatywnym przedstawieniem – przykład nr 2

źródło: <https://www.tvp.info/73371655/konflikt-na-bliskim-wschodzie-prof-grochmalSKI-do-strzegamy-symptomy-zjawiska-migracji>.

Zdjęcie przedstawia tłum osób pochodzenia arabskiego, gdy kilkoro z nich niszczy metalowe zasieki. Obraz jest krzywdzący, może odbiorcy kojarzyć migrantów z osobami agresywnymi, które siłą „przedzierają” się przez europejskie granice.

ISLAM W NEGATYWNYCH SŁOWNYCH OKREŚLENIACH

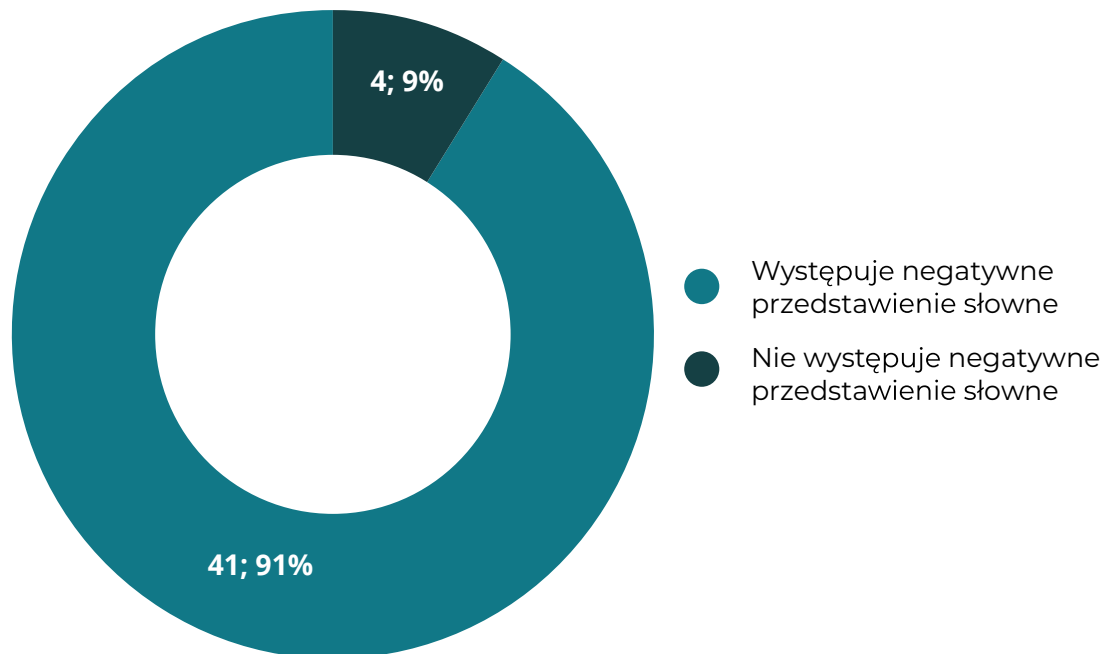

Przy analizie tego zagadnienia brano pod uwagę słowne sformułowania, którymi dany materiał został opatrzony (w tytułach, śródtytułach, leadach czy korpusie artykułu). W przypadku wychwycenia takiej medialnej nieprawidłowości opisywano sytuację dlaczego było to obraźliwe, krzywdzące lub upraszczające oraz określano wobec kogo/czego ją zastosowano:

- Konkretnej osoby wyznania muzułmańskiego i/lub pochodzenia arabskiego;
- Grupy osób wyznania muzułmańskiego i/lub pochodzenia arabskiego;
- Islamu jako całości;
- Kraju arabskiego/islamskiego;
- Konkretnego podmiotu (firmy, organizacji, instytucji, meczetu itp.) arabskiego/muzułmańskiego.

Były to najczęstsze osoby/podmioty, wobec których ujawniały główne tendencje opisywania islamu i badanych grup przez media w Polsce. W razie wystąpienia innych, materiał kodowano w dodatkowej kategorii – „Inne (wpisz jakie:)” – gdzie pojawiała się możliwość samodzielnego wpisania formy.

**ISLAM
W NEGATYWNYCH
SŁOWNYCH OKREŚLENIACH**

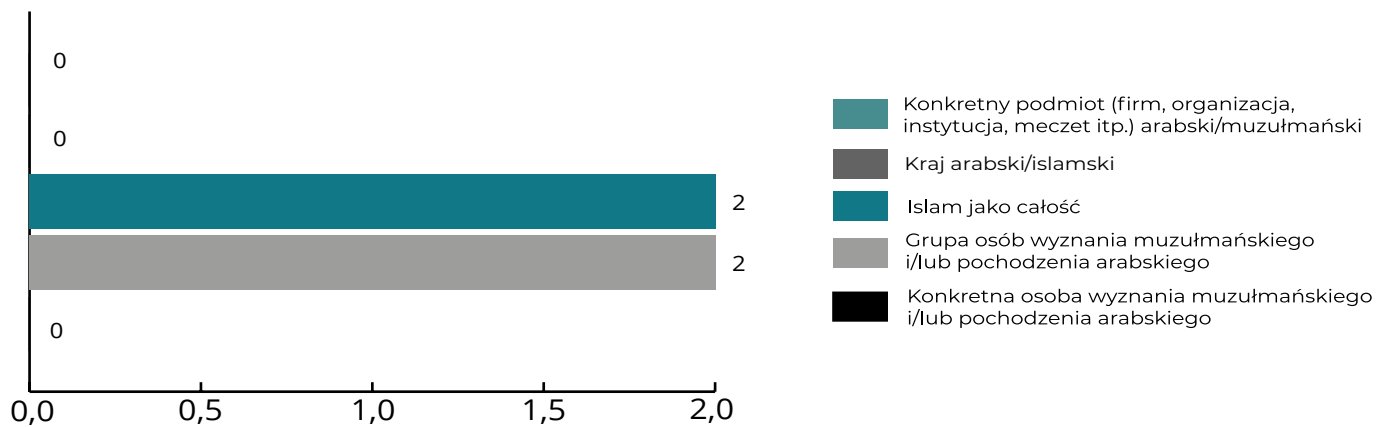
Wykres 5. Islam w negatywnych słownych określeniach – rozkład badanych materiałów
Źródło: opracowanie własne (N=45).

Analizując „czy w materiale pojawiają się jakiegokolwiek obraźliwe, krzywdzące lub upraszczające słowne określenia wobec islamu, muzułmanów czy osób pochodzenia arabskiego”, odpowiedź twierdząca wystąpiła w czterech z badanych materiałów (9 proc.).

Negatywne przedstawienie wystąpiło po jednym razie na portalach: dw.com, pch24.pl, rmf24.pl, tvp.info. Kontekst użycia takich słów różnił się jednak między sobą. We wszystkich tych materiałach islam był tematem głównym, omawiającym najczęściej potencjalne zagrożenie terrorystyczne ze strony krajów islamu i wyznawców islamu.

Słowne negatywne określenia pojawiły się 2 razy wobec islamu jako całości oraz 2 razy wobec grupy osób wyznania muzułmańskiego i/lub pochodzenia arabskiego.

ISLAM W NEGATYWNYCH SŁOWNYCH OKREŚLENIACH

Wykres 6. Osoba/grupa/podmiot, wobec której użyto negatywnych słownych określeń – rozkład badanych materiałów

Pierwszym z takich materiałów był *„Multikulti nie pasuje”*. *Prasa o antysemickiej przemocy* (dw.com, 20.10.2023). Na tle antysemickich zamieszek i wezwaniu niemieckich mediów do rozprawienia się ze zwolennikami Hamasu padły generalizujące słowa (cytuje jeden z niemieckich tytułów prasowych):

„Barbarzyństwo Hamasu jest celebrowane i dopingowane na TikToku i Instagramie. I nie chodzi tylko o radykalną mniejszość populacji muzułmańskiej, ale boiska szkolne i sale lekcyjne, czaty i sekcje komentarzy są pełne nienawiści i pogardy dla narodu żydowskiego” – pisze „Die Welt”.

Silnie nacechowanym tytułem odznaczył się *Islamski radykalizm w francuskiej szkole. Młodzi muzułmanie atakują nauczycieli i rówieśników* (pch24.pl, 30.10.2023), który przytoczył generalizujące słowa takie, jak: „Krytykują – nieakceptowalny również z katolickiego punktu widzenia – laicki charakter republiki. Na jej miejsce muzułmanie chcieliby wprowadzić kraj szariatu”.

Kolejny artykuł zawierał krzywdzące uogólnienie już w swoim tytule: *Atak w Arras, Francja. Zemmour: Masowa imigracja sprowadza wojnę i dżihad* (tvp.info, 20.10.2023).

Warto przytoczyć także *Francja zaostrzy walkę z islamskim terroryzmem. „ETPCz nam nie przeszkodzi”* (rmf24.pl, 14.10.2023), w którym padają słowa zacytowane z „Le Figaro”:

„Krótko mówiąc, młodzi islamiści nie potrzebowali niczego, aby wyrazić swoją nienawiść do Francji, z wyjątkiem naszej ślepoty, naszej naiwności i naszej hojności, aby wbić nam nóż w plecy”.

NEGATYWNE NASTAWIANIE ODBIORCY WZGLĘDEM ISLAMU

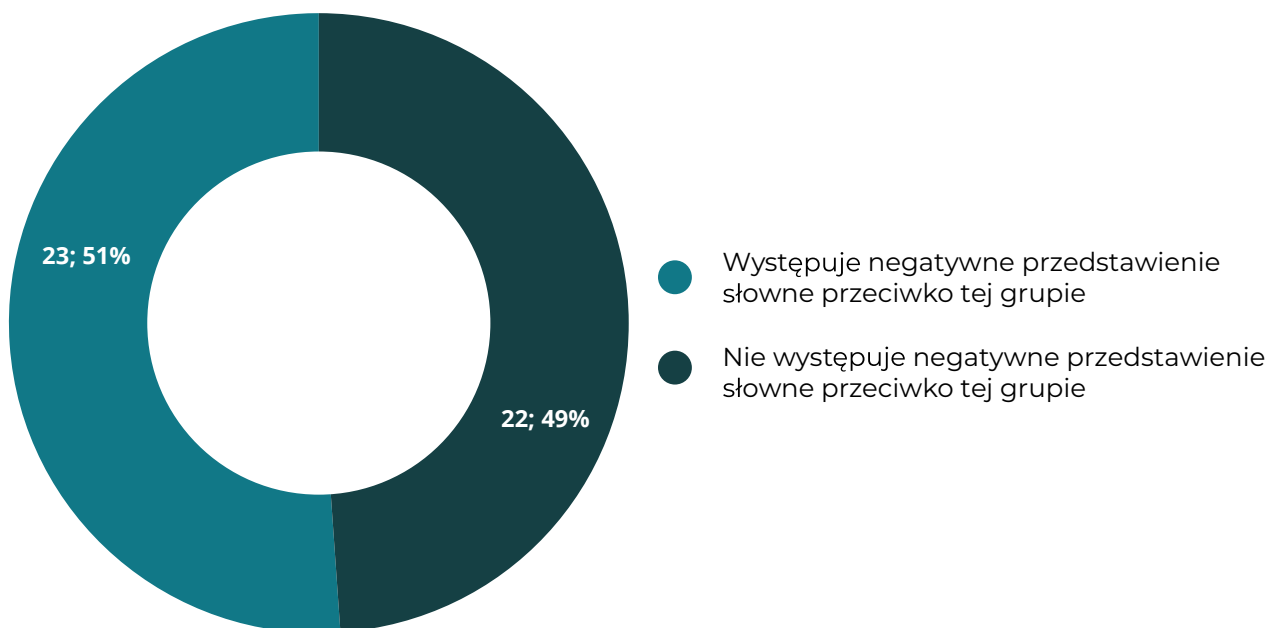
Analizując „czy w materiale pojawiają się jakiegokolwiek słowne określenia/sformułowania islamu/muzułmanów/osób pochodzenia arabskiego, które mogą negatywnie nastawiać odbiorcę względem tej grupy”, odpowiedź twierdząca wystąpiła w 22 materiałach, co stanowiło 49 proc. badanych materiałów.

Pod uwagę brano słowne sformułowania, którymi dany materiał został opatrzony (w tytułach, śródtytułach, leadach czy korpusie artykułu). W przypadku wychwycenia takiej medialnej nieprawidłowości cytowano określenie/sformułowanie słowne, które może negatywnie nastawiać oraz opisywano sytuację dlaczego nastawiało ono negatywnie. Określano również wobec kogo/czego ją zastosowano:

- Konkretnej osoby wyznania muzułmańskiego i/lub pochodzenia arabskiego;
- Grupy osób wyznania muzułmańskiego i/lub pochodzenia arabskiego;
- Islamu jako całości;
- Kraju arabskiego/islamskiego;
- Konkretnego podmiotu (firmy, organizacji, instytucji, meczetu itp.) arabskiego/muzułmańskiego.

Były to najczęstsze osoby/podmioty, wobec których ujawniały główne tendencje opisywania islamu i badanych grup przez media w Polsce. W razie wystąpienia innych, materiał kodowano w dodatkowej kategorii – „Inne (wpisz jakie:)” – gdzie pojawiała się możliwość samodzielnego wpisania formy.

NEGATYWNE NASTAWIANIE ODBIORCY WZGLĘDEM ISLAMU

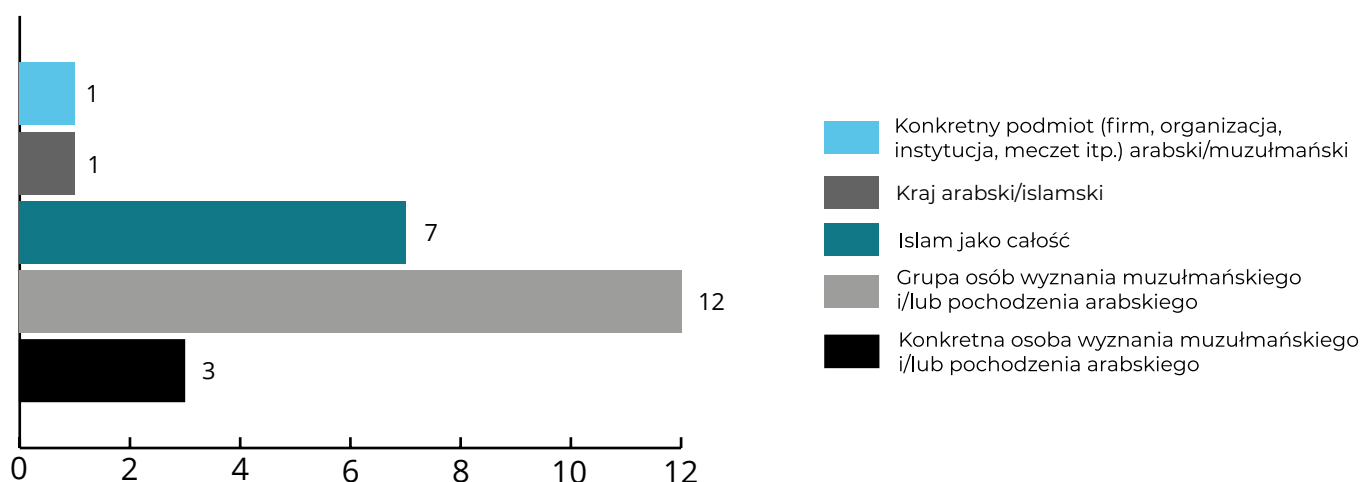
Wykres 7. Islam w negatywnych słownych określeniach nastawiających przeciwko tej grupie – rozkład badanych materiałów

Źródło: opracowanie własne (N=45)

Negatywne przedstawienia wystąpiły w 17 różnych tytułach medialnych: magnapolonia.org, onet.pl, pch24.pl, polskieradio24.pl (5 razy), cyfrowa.rp.pl, dw.com, dziennikberlinski.pl, euractiv.pl, money.pl, naekranie.pl, niezalezna.pl, rmf24.pl, tvp.info (2 razy), wgosparce.pl (2 razy), wpolityce.pl, wszystkoconajwazniejsze.pl.

W dwóch z nich islam był tematem pobocznym dotyczącym polityki międzynarodowej, w jednym – oznaczono jako „Trudno powiedzieć”. W pozostałych 19 materiałach islam był tematem głównym materiału, gdzie głównie omawiano potencjalne zagrożenie terrorystyczne ze strony krajów islamu i wyznawców islamu i/lub jakieś bieżące wydarzenie z udziałem osób pochodzenia arabskiego i/lub muzułmanów.

NEGATYWNE NASTAWIANIE ODBIORCY WZGLĘDEM ISLAMU

Wykres 8. Osoba/grupa/podmiot, wobec której użyto negatywnych słownych określeń nastawiających przeciwko tej grupie – rozkład badanych materiałów

Źródło: opracowanie własne

Negatywne określenia słowne nastawiające przeciwko badanej grupie odnotowano 24 razy w pięciu kategoriach (materiały mogły zawierać określenia do więcej niż jednego podmiotu). W najwyższym stopniu dotyczyły one grupy osób wyznania muzułmańskiego i/lub pochodzenia arabskiego (12 razy) oraz islamu jako całości (7 razy).

Poniżej zamieszczono tabelę, która przytacza określenia/sformułowania, które mogą negatywnie nastawiać oraz opis zauważonego problemu (Tabela 2).

Tytuł medialny i data	Określenie/sformułowanie słowne (cytat)	Wobec kogo/czego je zastosowano?	Opis kontekstu określenia /sformułowania
cyfrowa.rp.pl (10.10.2023)	Cybergang Ghosts of Palestine wciąż zachęca cyberprzestępców z całego świata do ataku na firmy i infrastrukturę w Izraelu.	Kraju arabskiego/islamskiego	Informacyjny charakter artykułu. Używanie w nazwie organizacji cyberprzestępczej, odwołania do Palestyny, będzie negatywnie wpływać na sposób postrzegania samego kraju.
cyfrowa.rp.pl (10.10.2023)	Islamskie i rosyjskie grupy hakerów uderzyły w Izrael. Blokady stron i swastyki Po sobotnim ataku Hamasu na Izrael izraelski rząd	Grupy osób wyznania muzułmańskiego/pochodzenia arabskiego	Cyberprzestępczość, którą autorka opisuje za pomocą zestawu sformułowań: "Wolna Palestyna", „śmierć

**NEGATYWNE
NASTAWIANIE ODBIORCY
WZGLĘDEM ISLAMU**

	<p>wypowiedział wojnę islami- stom. Walka trwa nie tylko fizycznie na ziemi i w powi - trzu, ale także w internecie. Do walki dołączyli też haktywiści (...) Co najmniej 60 stron internetowych padło ofiara ataków DDoS. Połowa z nich to strony izraelskiego rządu. Niektóre zostały całkowicie zablokowane a na niektórych halerzy umieścili napisy: „Wolna Palestyna”, „śmierć Izraelowi” a także symbole swastyki.</p>		<p>Izraelowi” a także mówiąc o symbolach swastyki, będzie oddziaływać na niekorzyść muzułmanów. Podobnie tytuł materiału, jednocześnie zestawia ze sobą słowo "swastyka" i "islamskie". Podtytuł wymienia pojęcia natomiast słowo „islami- ści”, które użyto w znacze- niu pejoratywnym w odniesieniu do muzułma- nów.</p>
<p>dw.com (20.10.2023)</p>	<p>Barbarzyństwo Hamasu jest celebrowane i dopingowane na TikToku i Instagramie. I nie chodzi tylko o radykalną mniejszość populacji muzuł- mańskiej, ale boiska szkolne i sale lekcyjne, czaty i sekcje komentarzy są pełne niena- wiści i pogardy dla narodu żydowskiego” – pisze „Die Welt”.</p>	<p>Islamu jako całości</p>	<p>Sugeruje, że wszyscy muzułmanie nienawidzą Żydów. Nie podaje żadne- go kontekstu historyczne- go dlatego duża część Arabów jest przeciwko Izraelowi.</p>
<p>dziennikberlinski.pl (14.10.2023)</p>	<p>Jeśli on, wierzący muzułma- nin, żyje prawdziwą wiarą, z pewnością sprawiedliwy Bóg powinien nagrodzić muzuł- manów i zapewnić, że muzułmanom na świecie będzie dobrze. Przed wszystkim muzułmanom powinno być lepiej niż chrześcijanom i żydom. W ten sposób jest on najpierw konfrontowany z sukcesem, który istnieje w zachodnich, chrześcijańskich krajach. A potem Izrael: ci, którzy padli ofiara gniewu Bożego (co może być gorszego?), odnoszą sukcesy, sprawili, że pustynia zakwitła, mają silną technicznie, wysoko wyposa- żoną armię, nowoczesne start-upy, zaawansowane technologie itp. Innymi słowy, Izrael jest historią sukcesu! W takim przypadku, co może przejsć przez umysł pobożne- go muzułmanina? „Jak to możliwe? Jak</p>	<p>Islamu jako całości</p>	<p>Materiał (jako subiektywna opinia autora), pod względem przekazu traktuje dosłownie o sposobie myślenia i życia w myśl doktryny religijnej przez muzułmanów. Jednocześnie traktowanie tej dosłowności 1 do 1, jak celowo czyni autor, naraża samiych muzułmanów na „śmieszność” i krzywdzący wizerunek.</p>

**NEGATYWNE
NASTAWIANIE ODBIORCY
WZGLĘDEM ISLAMU**

	<p>sprawiedliwy Bóg może tak faworyzować Żydów, którzy powinni żyć w nędzy?" A przede wszystkim: „Kto nam to uczynił?" „Zostaliśmy zaskoczeni i oszukani!" „Zostaliśmy okradzeni!" Allah, islam, Mahomet, własne przywództwo polityczne, własna osobowość nie mogą oczywiście odgrywać żadnej roli. Ktoś musi być winowajcą. Winowajcy nie można znaleźć w „doskonałości”.</p> <p>Innymi słowy, z mojego punktu widzenia ta nienawiść dotyczy przede wszystkim sprzeczności, z którą muzułmanie mają do czynienia każdego dnia. Warunki polityczne, przemoc, wojny, nędza ekonomiczna, niesprawiedliwość społeczna, pozycja kobiet, brak demokracji, brak rządów prawa, ucieczka...</p>		
<p>euractiv.pl (24.10.2023)</p>	<p>Społeczność muzułmańska w kraju nie jest znacząca, a wydarzenia na rzecz Palestyny organizowane w Czechach nie były wydarzeniami przede wszystkim muzułmańskimi, w przeciwieństwie do wydarzeń w Berlinie i Paryżu</p>	<p>Grupy osób wyznania muzułmańskiego/pochodzenia arabskiego</p>	<p>Ponieważ sugeruje, że protesty na których pojawiają się muzułmanie są groźniejsze niż te na których większość osób to europejczycy.</p>
<p>magnapolonia.org (02.10.2023)</p>	<p>Szwecja wprowadzi wojsko na ulice. Ulf Kristersson wygłosił orędzie do narodu. Jego wystąpienie miało związek z rosnącą skalą przemocy ze strony band czarnych i arabskich nachodźców. Tylko w pierwszej połowie września br. w strzelaninach oraz eksplozjach materiałów wybuchowych w Szwecji zginęło łącznie 12 osób. Trzy śmiertelne przypadki odnotowano w ciągu jednej doby. (...) Premier zauważył, że wcześniej w Szwecji czegoś takiego nie było, a żaden kraj w Europie nie jest w podob-</p>	<p>Grupy osób wyznania muzułmańskiego/pochodzenia arabskiego</p>	<p>Epatowanie strachem i wykorzystywanie drastycznego opisu do wzbudzenia nienawiści wobec innych narodowości - głównie muzułmanów. Użycie sformułowania: "band czarnych i arabskich nachodźców" jest obraźliwe.</p>

**NEGATYWNE
NASTAWIANIE ODBIORCY
WZGLĘDEM ISLAMU**

	<p>nej sytuacji. (...) NASZ KOMENTARZ: Szwedzcy lewacy mogli wpuścić do siebie czarnych i arabów jeszcze więcej, niż wpuścili. Kim są, ustali się później. (...) –Coraz więcej dzieci i zupełnie niewinnych ludzi doświadcza tej drastycznej przemocy – powiedział Kristersson. Dodał, że najwięcej ataków występuje na obszarach z problemami socjalnymi. –Uczciwi ludzie żyją w strachu, że gangi przyciągną ich dzieci pieniędzmi, zegarkami i samochodami – alarmował polityk. Zdaniem premiera Szwecji powodem obecnego kryzysu jest nieodpowiednia polityka migracyjna oraz nieudana integracja. Przyznał jednocześnie, że szwedzkie ustawodawstwo nie jest dostosowane do wojen gangów i dzieci-żołnierzy.</p>		
<p>money.pl (13.10.2023)</p>	<p>Hamas wezwał w ostatnich dniach do zorganizowania w piątek w krajach, w których mieszkają muzułmanie, manifestacji poparcia dla Palestyńczyków. Według Orbana, próby organizacji takich wieców były również na Węgrzech. - To szokujące, że w całej Europie odbywają się demonstracje poparcia dla terrorystów – stwierdził. Demonstracje te pokazują, że ludzie Hamasu znaleźli drogę do Europy w wyniku różnych fal migracyjnych – zauważył premier Węgier.</p>	<p>Islamu jako całości</p>	<p>Działania Hamusu świadczą na niekorzyść wizerunku muzułmanów. Natomiast prezydent Węgier wykorzystuje sytuację, aby krytykować politykę UE wobec migrantów (głównie muzułmanów). Odbiorca w ten sposób może dojść do przekonania, że każdy muzułmanin wspierający Hamas, stanowi potencjalne zagrożenie terrorystyczne.</p>
<p>naekranie.pl (19.10.2023)</p>	<p>"Wszyscy muzułmanie są jak Hamas" - po polubieniu takich tweetów Tarę Strong wyrzucono z serialu (...) Wśród tweetów, które aktorka zdecydowała się podać dalej (ślady tych działań zniknęły już z profilu Strong), było m.in. stwierdzenie, że "wszyscy muzułmanie</p>	<p>Islamu jako całości</p>	<p>Użycie w tytule fragmentu kontrowersyjnego tweeta ma charakter informacyjny, ale działa na niekorzyść postrzegania muzułmanów, zrównując ich z tym, którzy są częścią organizacji terrorystycznej. Powtórzenie treści z tytułu i dodanie kolejnych kontrowersyjnych fragmentów z</p>

**NEGATYWNE
NASTAWIANIE ODBIORCY
WZGLĘDEM ISLAMU**

	<p>"Wszyscy muzułmanie są jak Hamas" - po polubieniu takich tweetów Tarę Strong wyrzucono z serialu (...) Wśród tweetów, które aktorka zdecydowała się podać dalej (ślady tych działań zniknęły już z profilu Strong), było m.in. stwierdzenie, że "wszyscy muzułmanie są tacy sami jak radykalna organizacja terrorystyczna Hamas" bądź też sugestia, że każdy, kto wspiera teraz Autonomię Palestyńską, jest "współwinny popełnianych przez Hamas zbrodni".</p>		<p>Użycie w tytule fragmentu kontrowersyjnego tweeta ma charakter informacyjny, ale działa na niekorzyść postrzegania muzułmanów, zrównując ich z tym, którzy są częścią organizacji terrorystycznej. Powtórzenie treści z tytułu i dodanie kolejnych kontrowersyjnych fragmentów z tweetów w dalszym ciągu tekstu działa niekorzystnie dla wizerunku muzułmanów, choć jest to działanie pośrednie i wynika z poinformowania odbiorcy o charakterze opisywanej sprawy – zwolnienia aktorki Tary Strong z serialu.Hamas, stanowi potencjalne zagrożenie terrorystyczne.</p>
<p>niezalezna.pl (10.10.2023)</p>	<p>Niemcy przez lata tolerowali islamskich radykałów. Teraz mają problem</p>	<p>Grupy osób wyznania muzułmańskiego/pochodzenia arabskiego</p>	<p>Nagłówek tekstu może budzić niepokój odbiorców.</p>
<p>onet.pl (27.10.2023)</p>	<p>Zbrojne ramię palestyńskiego Islamskiego Dżihadu oświadczyło, że odpaliło pociski rakietowe w kierunku miast: Sderot, Aszkelon i Aszdod na południu Izraela</p>	<p>Grupy osób wyznania muzułmańskiego/pochodzenia arabskiego</p>	<p>Kontekst cytowanego fragmentu działa niekorzystnie na wizerunek muzułmanów, uosabiają go z wojną. Wystrzelenie rakiet, które zagrażają cywilom, racjonalnie powinno budzić skojarzenie z aktem terroru.</p>
<p>pch24.pl (30.10.2023)</p>	<p>Część z młodych wyznawców islamu dopuszcza się aktów fizycznych wobec nauczycieli i upokarzania nauczycielek – przekazuje „Le Figaro”, podając przykład zradykalizowanych uczniów pochodzenia czeczeńskiego</p>	<p>Grupy osób wyznania muzułmańskiego/pochodzenia arabskiego</p>	<p>Sugeruje, że wszyscy muzułmanie są agresywni i wszyscy chcą radykalizowanej Europy.</p>
<p>polskieradio24.pl (10.10.2023)</p>	<p>"Przez lata Centrum Islamskie (IZH) dawało ku temu wiele powodów" - pisze "Welt". Hamburski Urząd Ochrony Konstytucji od 30 lat wymienia IZH w swoim rocznym raporcie jako "główną placówkę Iranu na terenie Europy" i miejsce działania irańskich islamistów. "To</p>	<p>Konkretnego podmiotu (firmy, organizacji, instytucji, meczetu, itp.) arabskiego/muzułmańskiego</p>	<p>Kontekst wskazuje na powiązania islamskiej instytucji działającej w Hamburgu z terrorystami i reżimem w Iranie, co jest niekorzystne dla islamu.</p>

**NEGATYWNE
NASTAWIANIE ODBIORCY
WZGLĘDEM ISLAMU**

	<p>reżim mułłów jest głównym patronem organizacji terrorystycznej Hamas › i Islamskiego Dżihadu" - dodaje "Welt". Przez lata działacze z IZH oraz osoby z ich otoczenia jeździli do Berlina na antyizraelski dzień Al-Kuds. Śledczy wielokrotnie informowali także o powiązaniach IZH z proirańskim ugrupowaniem Hezbollah › z Libanu.</p>		
<p>polskieradio24.pl (10.10.2023)</p>	<p>To całkowicie niepojęte, że grupa taka jak Muslim Interaktiv była w stanie zorganizować kolejny marsz w Hamburgu, gdzie po raz kolejny szerzono publicznie antysemicką propagandę, nawołując nawet do zabijania Żydów. To było nie do przyjęcia - podkreślił Hensel.</p>	<p>Grupy osób wyznania muzułmańskiego/pochodzenia arabskiego</p>	<p>Sytuacja gdy zradyzalizowani muzułmanie, nawołują do zabijania będzie negatywnie wpływać na sposób postrzegania muzułmanów jako całości.</p>
<p>polskieradio24.pl (16.10.2023)</p>	<p>Sprawca miał krzyknąć "Allahu Akbar"</p>	<p>Konkretnej osoby wyznania muzułmańskiego/pochodzenia arabskiego</p>	<p>Brak wytłumaczenia co znaczy w muzułmańskiej religii Allah Akbar, przez co osoby słyszące modlitwy muzułmanów, które wypowiadających te słowa, mogą się bardziej bać o swoje życie, ponieważ będą to kojarzyć z atakami terrorystycznymi.</p>
<p>polskieradio24.pl (17.10.2023)</p>	<p>Hiszpania: atak maczetą w centrum miasta. Agresor krzyknął "Allah jest wielki" Dwie osoby zostały ranne w poniedziałek w ataku pochodzącego z Maroka mężczyzny w mieście Mataro, w Katalonii, na północnym wschodzie Hiszpanii. Agresor był uzbrojony w maczetę i krzyknął "Allah jest wielki!". Terrorysta zabił dziś wieczorem, kilka kilometrów od stadionu, dwóch kibiców ze Szwecji, którzy przyjechali do Brukseli na mecz ich reprezentacji z Belgią, w ramach eliminacji do przyszłorocznych Mistrzostw Europy. (...) Media informują również, że żona terrorysty sama zgłosiła</p>	<p>Konkretnej osoby wyznania muzułmańskiego/pochodzenia arabskiego</p>	<p>Każdy atak (i medialne przekaz, który go dotyczy), w którym sprawca wykorzystuje islam jako motyw swojego działania, szkodzi jego wizerunkowi i jednocześnie wypacza w oczach zachodniego odbiorcy wizerunek muzułmanów. Opis samego wydarzenia działa destrukcyjnie na wizerunek islamu, co więcej utrwała zestawienie łączące muzułmanów z terroryzmem, a w oczach odbiorcy, klasyfikuje islam jako niebezpieczny i stanowiący realne zagrożenie dla Europejczyków.</p>

**NEGATYWNE
NASTAWIANIE ODBIORCY
WZGLĘDEM ISLAMU**

	<p>się na policję, kiedy zobaczyła w mediach społecznościowych film z jego nagraniem, w którym mówił, że zabije Szwedów, mówił też o przynależności do organizacji o nazwie Państwo Islamskie i o walce z niewiernymi, którzy nienawidzą muzułmanów.</p>		
<p>polskieradio24.pl (23.10.2023)</p>	<p>W dużych miastach Niemiec "coraz więcej uczniów w szkołach to muzułmanie". W niektórych szkołach podstawowych "są prawie wyłącznie muzułmańscy uczniowie" - powiedział dziennikowi "Bild" szef niemieckiego stowarzyszenia nauczycieli Stefan Duell. Jego zdaniem stwarza to niebezpieczeństwo, że nienawiść rodziców do Żydów może być przenoszona przez dzieci do szkoły.</p>	<p>Islam jako całości</p>	<p>Z treści tego fragmentu wynika, że muzułmanie przekazują nienawiść wobec Żydów swoim dzieciom, które epatują nią w szkole, co stanowi zagrożenie dla nauczycieli. Parę zdań później zaakcentowane zostaje, że sytuacja nie dotyczy wszystkich muzułmańskich uczniów i nie można tego zjawiska generalizować, ale dla wizerunku islamu jest to negatyw sam w sobie. Nawet wpisanie tego w kontekst konfliktu Izraelsko-Palestyńskiego nie tłumaczy wskazywania przez autora/kę, że "nienawiść" jest naturalną cechą muzułmańskich uczniów.</p>
<p>polskieradio24.pl (29.10.2023)</p>	<p>usprawiedliwiają jego mordy na Żydach</p>	<p>Grupy osób wyznania muzułmańskiego/pochodzenia arabskiego</p>	<p>Określa osoby pochodzenia arabskiego jako zgadzających się na mordy w strefie Gazy.</p>
<p>rmf24.pl (14.10.2023)</p>	<p>Krótko mówiąc, młodzi islamiści nie potrzebowali niczego, aby wyrazić swoją nienawiść do Francji, z wyjątkiem naszej ślepoty, naszej naiwności i naszej hojności, aby wbić nam nóż w plecy</p>	<p>Grupy osób wyznania muzułmańskiego/pochodzenia arabskiego</p>	<p>Określa osoby pochodzenia arabskiego jako niewdzięcznych wobec pomocy ze strony Francji.</p>
<p>tvp.info (10.10.2023)</p>	<p>premier Izraela Benjamin Netanjahu ocenił, że „potwornych czynów popełnionych przez Hamas nie widziano od czasu zbrodni Państwa Islamskiego”. – Związane dzieci zabijane ze swoją rodziną, młodzi mężczyźni i kobiety zamordowani strzałem w plecy. Inne</p>	<p>Grupy osób wyznania muzułmańskiego/pochodzenia arabskiego</p>	<p>W oczach odbiorców, tego typu porównania działają niekorzystnie na rzecz muzułmanów, natomiast zacytowanie bardzo dosadnego opisu mordów i śmierci, dodatkowo służy podkreśleniu negatywnych emocji. Autor wykorzystuje informacje, które wpisują się w tezę nadrzędną -</p>

**NEGATYWNE
NASTAWIANIE ODBIORCY
WZGLĘDEM ISLAMU**

	<p>bestialstwa, których tu nie wymienię (...) Osobnym aspektem związanym z atakiem Hamasu jest reakcja części muzułmanów mieszkających na Zachodzie, którzy, podobnie jak to miało miejsce choćby w przypadku ataków terrorystycznych – świętują zbrodnię, zabijanie cywilów i sianie chaosu. (...) Sytuacja ta pokazuje, jak duże problemy same sobie uczyniły kraje zachodnie, które od lat prowadzą liberalną politykę migracyjną, pozwalając na osiadanie w Europie migrantom z krajów muzułmańskich, którzy w wielu przypadkach tworzą w niej samoalienujące się społeczności, czerpiące garściami z pomocy socjalnej, a przy tym nienawidzące krajów, w których żyją. Potencjał ten jest wybuchowy także w kolejnych pokoleniach – co pokazały niedawne zamieszki we Francji, czy też w Belgii.</p>		<p>traktowanie muzułmanów jako zagrożenia. Pejoratywne i jednoznaczne jest użycie słowa "nienawiść".</p>
<p>tvp.info (20.10.2023)</p>	<p>Éric Zemmour przekonywał też, że islam „jest absolutnie religią wojenną” i „chce światowej dominacji”, oraz że „narzuca się albo poprzez łagodność i poprzez nauczanie, albo kiedy jest to konieczne, poprzez przemoc i dominację”. (...) Oceniał, że przyjmowanie obcokrajowców z indywidualnym podejściem do nich a masowe przyjmowanie imigrantów to dwie różne kwestie. Jego zdaniem, na pewno są obcokrajowcy, „którzy pracują i są uprzejmi”, ale – jak zaznaczył – masowa imigracja niesie zagrożenie.</p>	<p>Islamu jako całości</p>	<p>Artykuł powołuje się na słowa skrajnie prawicowego polityka francuskiego i sugeruje, że islam jako religia jest powodem przemocy wobec innych. Dzieli uchodźców na dobrych i złych. Nie podaje również żadnych konkretnych w jaki sposób wobec autora miałyby się odbywać przyjmowanie uchodźców z indywidualnym podejściem.</p>
<p>wgospodarce.pl (16.10.2023)</p>	<p>Islamscy imigranci zajmują Lampedusę!</p>	<p>Grupy osób wyznania muzułmańskiego/pochodzenia arabskiego</p>	<p>Jest to tytuł artykułu, który przedstawia obecność uchodźców na wyspie jako „przejęcie”.</p>

**NEGATYWNE
NASTAWIANIE ODBIORCY
WZGLĘDEM ISLAMU**

<p>wgospodarce.pl (17.10.2023)</p>	<p>Rusza za nimi w pościg, oddając kolejne strzały, m.in. do osoby leżącej na ziemi. Następnie wsiada na skuter i ucieka. Krzyczy przy tym „Allahu akbar” (Allah jest wielki) (...) Na nagraniu wideo udostępnionym na Facebooku przez domniemanego zamachowca widać, mężczyznę, który ma na sobie tę samą pomarańczową kurtkę i przedstawia się jako Slayem S. Nazywa siebie „wojownikiem na ścieżce Allaha”. „Żyjemy na drodze naszej wiary i umieramy na drodze naszej wiary. Zabiłem trzech Szwedów, chwała Allahowi” – mówi, przyznając, że jest dżihadystą Państwa Islamskiego</p>	<p>Konkretnej osoby wyznania muzułmańskiego/pochodzenia arabskiego</p>	<p>Każdy atak w którym sprawca wykorzystuje Islam jako motyw swojego działania, szkodzi jego wizerunkowi i jednocześnie wypacza wizerunek muzułmanina w oczach zachodniego odbiorcy, utożsamiając go z terroryzmem.</p>
<p>wpolityce.pl (08.10.2023)</p>	<p>Wojna w Izraelu odbije się na Europie. Manifestacje islamistów w Berlinie to mocny sygnał. Polska stawiająca na bezpieczeństwo ma rację! (...) Wczorajsze manifestacje Palestyńczyków w Berlinie są tego zwiastunem. Już w 2015 roku, gdy hordy islamistów napierały na europejskie granice, pojawiało się niebezpieczeństwo, które dziś dostrzegamy jeszcze wyraźniej.</p>	<p>Grupy osób wyznania muzułmańskiego/pochodzenia arabskiego</p>	<p>Użycie odczłowieczającego zwrotu: "hordy islamistów", celem wzbudzenia u odbiorcy strachu przed imigrantami.</p>
<p>wszystkoconajważniejsze.pl (13.10.2023)</p>	<p>Zdaniem filozofa, trudno nie wiązać ataków Hamasu na terytorium Izraela z zamachami 11 września, czy z masakrą w Bataclanie. „Ta przemoc nie jest odpowiedzią na przestępstwa armii izraelskiej, czy kolonizację Cisjordanii. To zajmowanie Tel Avivu, Hajfy, Beer Szewy stanowi zbrodnię w oczach Hamasu. Aby zrozumieć co się dzieje, trzeba uświadomić sobie wagę religii w świecie muzułmańskim. Od islamskiej rewolucji w Iranie i klęski sowieckiej w Afganistanie islam stał się całkowitym podmiotem politycznym.</p>	<p>Islam jako całości</p>	<p>Artykuł wiąże wszystkie ataki terrorystyczne z islamem. Sugeruje, że każdy kto jest muzułmanem jest potencjalnym zagrożeniem i może dołączyć do grup terrorystycznych.</p>

**NEGATYWNE
NASTAWIANIE ODBIORCY
WZGLĘDEM ISLAMU**

	<p>Duma odradza się wraz z poczuciem pisania na nowo historii. To nie desperacja prowadzi młodych Palestyńczyków do radykalizmu, jak wciąż twierdzą niektórzy publicyści, ale nieodłączna siła islamizmu" (...) Wzrost liczby muzułmanów i możliwości kształtowania od dziecka ich postaw, powodują pomnożenie członków organizacji terrorystycznych. To czysta statystyka. Rachunek prawdopodobieństwa zastosowany w socjologii dowodzi, że w każdym środowisku wyodrębnia się grupa osób skłonnych do działań przestępczych, brutalnych, skrajnych. Skoro więc rośnie liczba muzułmanów, automatycznie rośnie liczba osób sprzyjających niszczycielskiej odmianie tej zacnej religii.</p>		
--	---	--	--

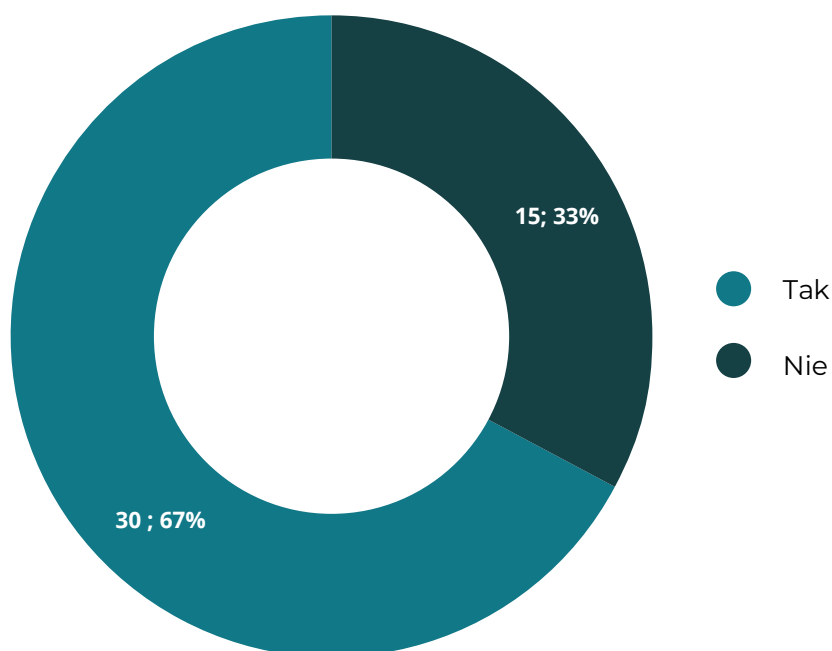
Tabela 2. Spis negatywnych określeń, nastawiających przeciwko badanej grupie
Źródło: opracowanie własne

ZMIANA NASTAWIENIA ODBIORCY

W przypadku 15 materiałów (33 proc.) można dostrzec skonstruowanie materiału medialnego w taki sposób, który może zmienić nastawienie odbiorców. We wszystkich tych materiałach nastawienie odbiorców mogło ulec pogorszeniu względem islamu, muzułmanów i/lub osób pochodzenia arabskiego.

Materiały pochodziły z 7 różnych portali: cyfrowa.rp.pl, dw.com, tvp.info (4 razy), wpolityce.pl (2 razy), wszystkoconajwazniejsze.pl, magnapolonia.org, polskieradio24.pl (5 razy). W niemalże badanych materiałach islam był głównym tematem materiału, gdzie głównie omawiano potencjalne zagrożenie terrorystyczne ze strony krajów islamu i wyznawców islamu i/lub jakieś bieżące wydarzenie z udziałem osób pochodzenia arabskiego i/lub muzułmanów.

Wykres 9. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy po zapoznaniu się z materiałem nastawienie odbiorcy względem islamu/muzułmanów/osób pochodzenia arabskiego może się zmienić?

Źródło: opracowanie własne (N=45)

Wśród antyimigracyjnych artykułów, które przedstawiały osoby arabskiego pochodzenia i/lub muzułmanów jako zagrożenie znalazły się m.in.:

- *Szwecja wprowadzi wojsko na ulice. Powodem rewolta nachodźców* (magnapolonia.org, 02.10.2023);
- *Francuskie media: trzeba położyć kres niedopuszczalnej polityce migracyjnej* (polskieradio24.pl, 14.10.2023);
- *Petar Petrovic: Wikingowie dali się sterroryzować imigranckim gangom. Szwedzi szukają ratunku w wojsku i inwigilacji* (tvp.info, 12.10.2023);
- *Konflikt na Bliskim Wschodzie. Prof. Grochmalski: Dostrzegamy symptomy zjawiska migracji* (tvp.info, 12.10.2023);
- *Atak w Arras, Francja. Zemmour: Masowa imigracja sprowadza wojnę i dżihad* (tvp.info, 20.10.2023).

„Multikulti nie pasuje”. Prasa o antysemitycznej przemocy (dw.com, 20.10.2023) sugerował z kolei, że wszyscy muzułmanie są przeciwko Żydom, a także, że propalestyńskie protesty są pełne zamieszek i brutalności, nie podając kontekstu dlaczego tak się może dziać. Dla odbiorcy, który nie zna kontekstu Izraela, który okupuje Palestynę i morduje cywili, może łatwo uwierzyć, że muzułmanie są z natury źle nastawieni do Żydów, a nie że jest to konsekwencja wielu lat okupacji. W tym kontekście pojawiły się również podobne materiały, a wśród nich np.: *Radykalny islam musi przegrać - Alain Finkelkraut w „Le Figaro”* (wszystkoconajwazniejsze.pl, 13.10.2023).

Odnotowano także wiele materiałów, które odwołując się do ataków terrorystycznych i sympatyzowania z Hamasem, zastraszyły odbiorców muzułmanami i/lub osobami pochodzenia arabskiego, jak m.in. w:

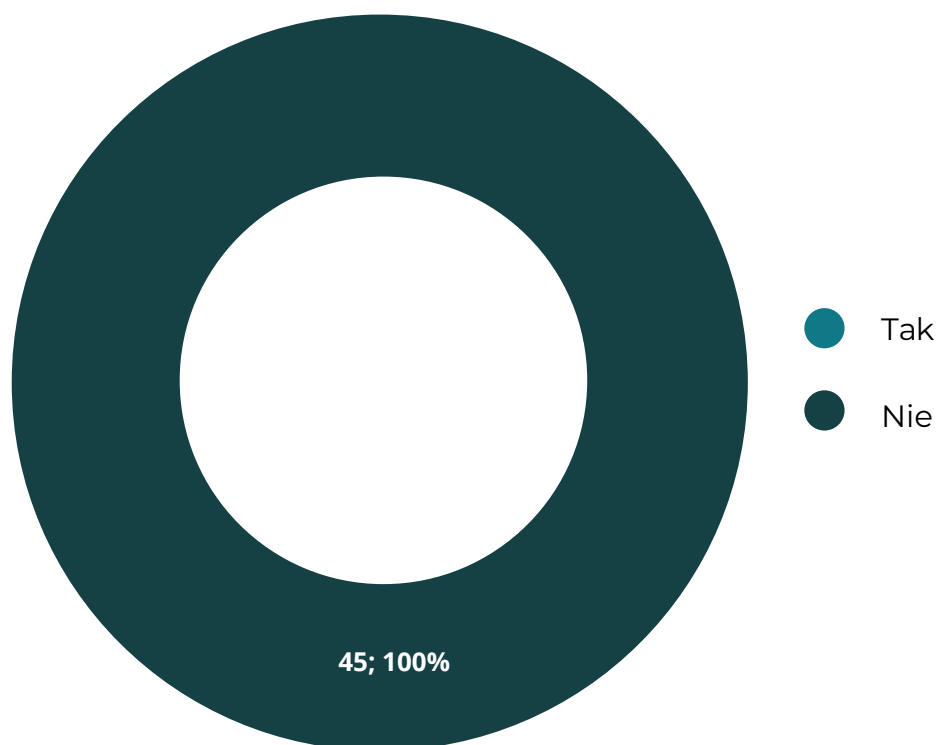
- *Holandia: muzułmanie praktycznie nie mówią krytycznie o terrorze Hamasu. „To symptom nieudanej integracji w Europie”* (polskieradio24.pl, 29.10.2023);
- *Niemiec w radzeniu sobie i tolerancją wobec islamskich radykałów w artykułach: Niemieckie landy tolerują islamskich radykałów. Szczególnie wyrozumiały jest Hamburg* (polskieradio24.pl, 10.10.2023);

- *Atak nożownika w liceum w Arras we Francji. Macron: akt barbarzyńskiego terroryzmu islamistycznego* (polskieradio24.pl, 13.10.2023);
- *Wojna w Izraelu odbije się na Europie. Manifestacje islamistów w Berlinie to mocny sygnał. Polska stawiająca na bezpieczeństwo ma rację!* (wpolityce.pl, 08.10.2023)
- *Miłośnicy Hamasu na Zachodzie świętują mordy w Izraelu. Kogo wyście posprowadzali do Europy?* (tvp.info, 10.10.2023).

DOBRE PRAKTYKI

W żadnym przypadku nie odnotowano zastosowania dobrych praktyk względem opisu islamu, muzułmanów/-ek czy osób pochodzenia arabskiego.

Wykres 10. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy w materiale można znaleźć jakieś dobre praktyki opisu względem islamu/muzułmanów/osób pochodzenia arabskiego?

Źródło: opracowanie własne (N=45)

SPIS TABEL, WYKRESÓW, ZDJĘĆ

Wykresy (w kolejności występowania)

Wykres 1. Islam jako temat materiału medialnego – rozkład badanych materiałów

Wykres 2. Forma występowania islamu jako tematu materiału medialnego – rozkład badanych materiałów

Wykres 3. Inne główne tematy badanych materiałów

Wykres 4. Islam w negatywnych przedstawieniach graficznych – rozkład badanych materiałów

Wykres 5. Islam w negatywnych słownych określeniach – rozkład badanych materiałów

Wykres 6. Osoba/grupa/podmiot, wobec której użyto negatywnych słownych określeń – rozkład badanych materiałów

Wykres 7. Islam w negatywnych słownych określeniach nastawiających przeciwko tej grupie – rozkład badanych materiałów

Wykres 8. Osoba/grupa/podmiot, wobec której użyto negatywnych słownych określeń nastawiających przeciwko tej grupie – rozkład badanych materiałów

Wykres 9. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy po zapoznaniu się z materiałem nastawienie odbiorcy względem islamu/muzułmanów/osób pochodzenia arabskiego może się zmienić?

Wykres 10. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy w materiale można znaleźć jakieś dobre praktyki opisu względem islamu/muzułmanów/osób pochodzenia arabskiego?

Tabele (w kolejności występowania)

Tabela 1. Spis zbadanych materiałów w październiku 2023

Tabela 2. Spis negatywnych określeń, nastawiających przeciwko badanej grupie

Zdjęcia (w kolejności występowania)

Zdjęcie 1. Grafika z negatywnym przedstawieniem - przykład nr 1

Zdjęcie 2. Grafika z negatywnym przedstawieniem - przykład nr 2

Publikacja została wydana jedynie w wersji cyfrowej do pobrania w PDF

ISBN 978-83-67941-17-4

9 788367 941174